

2006 m. rugsėjo 27 d., trečiadienis

P6_TA(2006)0381

Turkijos pažanga rengiantis narystei

Europos Parlamento rezoliucija dėl Turkijos pažangos rengiantis narystei (2006/2118(INI))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į 2005 m. Komisijos ataskaitą dėl Turkijos pažangos (KOM(2005)0561),
  - atsižvelgdamas į savo 2005 m. rugsėjo 28 d. rezoliuciją dėl stojimo derybų su Turkija pradžios ⁽¹⁾,
  - atsižvelgdamas į savo 2006 m. kovo 16 d. rezoliuciją dėl Komisijos 2005 m. plėtros strategijos dokumento ⁽²⁾,
  - atsižvelgdamas į savo 2004 m. gruodžio 15 d. rezoliuciją dėl Europos Komisijos 2004 m. nuolatinės ataskaitos ir rekomendacijų dėl Turkijos pažangos rengiantis narystei ES ⁽³⁾,
  - atsižvelgdamas į savo 2005 m. liepos 6 d. rezoliuciją dėl moterų vaidmens Turkijos visuomeniniame, ekonominiame ir politiniame gyvenime ⁽⁴⁾,
  - atsižvelgdamas į 2005 m. spalio 3 d. derybų su Turkija programą,
  - atsižvelgdamas į 2006 m. sausio 23 d. Tarybos sprendimą 2006/35/EB dėl principų, prioritetų ir sąlygų Stojimo partnerystės su Turkija programoje ⁽⁵⁾, kuriam nustatomi trumpalaikiai ir vidutinės trukmės prioritetai,
  - atsižvelgdamas į 2006 m. vasario 27 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 389/2006, nustatantį finansinės paramos priemonę Kipro turkų bendruomenės ekonominei plėtrai skatinti ⁽⁶⁾,
  - atsižvelgdamas į 2005 m. liepos 29 d. Turkijos deklaraciją dėl Kipro, 2005 m. rugsėjo 21 d. Tarybos deklaraciją ir 2006 m. sausio 24 d. Turkijos veiksmų planą,
  - atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pozicijos dokumentą, pateiktą 2006 m. birželio 12 d. EB ir Turkijos asociacijos tarybos 45-ojo posėdžio proga,
  - atsižvelgdamas į 2006 m. birželio 15 ir 16 d. Briuselio Europos Vadovų Tarybos pirmininkavimo išvadas,
  - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 45 straipsnį,
  - atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto pranešimą ir Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto nuomonę (A6-0269/2006),
- A. kadangi 2005 m. spalio 3 d. Taryba patvirtino derybų su Turkija programą dėl jos stojimo į ES, todėl atsirado galimybė derybas pradėti iškart po susitikimo, ir kadangi Komisija šiuo metu oficialiai pradeda *acquis* tyrimo procesą, kuris vyksta tam tikrose politikos srityse, ir kadangi dėl vieno skyriaus „Mokslas ir moksliniai tyrimai“ derybos jau buvo pradėtos ir laikinai uždarytos 2006 m. birželio 12 d. Stojimo konferencijos metu,
- B. kadangi derybų eiga priklausys nuo Stojimo partnerystės prioritetų, derybų programos reikalavimų vykdymo bei visiško Asociacijos susitarimo (Ankaros susitarimo) bei jo Papildomo protokolo nuostatų įgyvendinimo, įskaitant ir visapusišį ginčų dėl sienų sureguliovimą bei visapusišį Kipro problemos sprendimą, remiamą abiejų salos šalių,
- C. kadangi atitikimas Kopenhagos kriterijams visada buvo ir turėtų išlikti narystės ES sąlyga,

⁽¹⁾ OL C 227 E, 2006 9 21, p. 163.

⁽²⁾ Priimti tekstai, P6_TA(2006)0096.

⁽³⁾ OL C 226 E, 2005 9 15, p. 189.

⁽⁴⁾ OL C 157 E, 2006 7 6, p. 385.

⁽⁵⁾ OL L 22, 2006 1 26, p. 34.

⁽⁶⁾ OL L 65, 2006 3 7, p. 5.

2006 m. rugsėjo 27 d., trečiadienis

- D. kadangi Europos Parlamentas savo pirmiau minėtose 2004 m. gruodžio 15 d. ir 2005 m. rugsėjo 28 d. rezoliucijose pažymėjo, jog pradėti stojimo derybas rekomenduojama tik susitarus, kad pirmame derybų etape prioritetas teikiamas politinių kriterijų įgyvendinimui, kad kiekviena derybų sesija ministrų lygmeniu vyks po politinių kriterijų ne tik teorinio, bet ir praktinio įvertinimo, taip nuolat darant veiksmingą spaudimą Turkijos institucijoms palaikyti reikalingų reformų tempą, ir kad turi būti nustatytos aiškios politinių kriterijų įgyvendinimo užduočių programos, vykdymo tvarkaraščiai ir galutiniai terminai,
- E. kadangi, pripažįstant, jog reformų sėkmei būtina Turkijos vyriausybės ir visuomenės varomoji jėga, garantuojanti reformų proceso nepertraukiamumą ir negrižtamumą, ES vis dėlto turi toliau kontroliuoti reformų apimtį ir jų įgyvendinimą,
- F. kadangi Komisija savo pažangos ataskaitoje padarė išvadą, kad pernai sulėtėjo pokyčių tempai, kad įgyvendinimas tebėra netolygus ir kad reikalingos tolesnės didelės pastangos įgyvendinant pagrindines laisves ir žmogaus teises, ypač žodžio laisvę, moterų teises, religijų laisvę, profesinių sąjungų teises, politinę laisvę, mažumų teises, kalbines ir kultūrinės teises, ir toliau kovojant su kankinimais ir netinkamu elgesiu bei siekiant, kad valstybės tarnybos skubiai ir tinkamai vykdytų teismų priimtus sprendimus,
- G. kadangi pažanga žodžio laisvės srityje vis dar nepakankama, nors ir pastebimi tam tikri teigiami poslinkiai, pvz., profesoriaus İbrahim Kaboğlu ir profesoriaus Baskino Orano, persekiotų pagal Turkijos baudžiamojo kodekso 216 ir 301 straipsnius, žurnalisto Murato Belge, novelistės Elif Shafak, rašytojų Perihan Mağden bei Orhano Pamuko išteisinimas, nemažai žmogaus teisių gynėjų vis dar yra persekiojami, žurnalistams ir leidėjams gresia teismai, žurnalistas Hrantas Dinkas, kurio byla, nors teismas jį išteisino, buvo perduota kasaciniam teismui, o jam gresia įkalinimas iki trijų metų kitoje byloje, ir kiti, pvz., žmogaus teisių gynėja Eren Keskin, yra nuteisti laisvės atėmimo bausmėmis,
- H. kadangi 2006 m. liepos 12 d. kasacinis teismas Turkijos baudžiamojo kodekso 301 straipsnio pagrindu už turkų tautinių jausmų įžeidimą nusprendė Hrantui Dinkui skirti šešerių mėnesių įkalinimo bausmę bausmės vykdymą atidedant,
- I. kadangi Turkija, nepaisant daugelio Europos Parlamento ir valstybių narių raginimų, iki šiol nepripažįsta prieš armėnų tautą vykdyto genocido,
- J. kadangi naujuosiuose kovos prieš terorizmą teisės aktuose turėtų būti atsižvelgiama į tarptautinių kovos prieš terorizmą konvencijų reikalavimų,
- K. kadangi teroristinių nusikaltimų apibrėžimas turėtų būti suderintas su tarptautinėmis normomis ir standartais, pvz., teisėtumo principu, kaip jis apibrėžiamas Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 15 straipsnyje, neleidžiančiame nuo šio principo nukrypti net ypatingais atvejais,
- L. kadangi neseniai priimtas Turkijos Įstatymas prieš terorizmą konkrečiai prieštarauja JT Žmogaus teisių tarybos pranešėjo terorizmo klausimais patarimui ir daro žalą ankstesnėms pagrindinių laisvių ir žmogaus teisių reformoms, nes grąžinamos kai kurios nuostatos, panaikintos per ankstesnes reformas, ir kadangi šis įstatymas, išplėsdamas „teroro akto“ ir „teroristo“ sąvokas ir taip padidindamas nusikaltimų, kuriems taikomos šio įstatymo nuostatos, skaičių, gali dar labiau apriboti pagrindines žmogaus teises ir laisves; kadangi Turkija, kaip ir ES, turėtų siekti, kad sprendžiant saugumo klausimus nebūtų ribojamos piliečių laisvės, šis klausimas kelia ES susirūpinimą nuo 1999 m. spalio 15 ir 16 d. Tamperės Europos Vadovų Tarybos laikų ir pastaruoju metu yra įtrauktas į Hagos programą,
- M. kadangi nuo paskutinės Parlamento ataskaitos, kurioje aptariami religinių mažumų patiriami sunkumai, nepadaryta pažangos, ir kadangi Turkijos parlamentui pateiktas Fondų įstatymas nepašalina ankstesnio projekto trūkumų, tokių kaip religiniams fondams priklausancio turto konfiskavimas, jų teisinis

2006 m. rugsėjo 27 d., trečiadienis

subjektiškumas, teisės rengti dvasininkus ir laisvai tvarkytis viduje apribojimas, todėl neatitinka ES standartų ir religinių bendruomenių bei apskritai nevyriausybinių organizacijų, reikalingų įvairiapu-
sėms ir nepriklausomoms pilietinėms visuomenėms, lūkesčių,

- N. kadangi 1997 m. Generalinio štabo ir Vidaus reikalų ministerijos pasirašytas „Emasya“ protokolas leidžia tam tikromis sąlygomis, iškilus pavojui vidaus saugumui, vykdyti karines operacijas,
- O. kadangi šalies pietryčiuose vėl atgyjanti smurto banga ir atnaujinti Kurdistano darbininkų partijos (KDP) teroristiniai išpuoliai, po kurių labai padaugėjo karinių operacijų, kelia grėsmę taikai, stabilumui ir demokratijai Turkijoje; kadangi turi būti pabrėžta, jog veiksmai prieš terorizmą privalo būti proporcingi pavojui ir nepažeisti tarptautinių žmogaus teisių,
- P. kadangi pernai ministras pirmininkas T. Erdoğanas davė drąsų ir vilčių teikiančių ženklą dėl kurdų problemos sprendimo, bet po to nebuvo imtasi svarbių veiksmų,
- Q. kadangi Turkijos vyriausybė neturi visapusės Pietryčių regiono politinės, ekonominės ir socialinės strategijos ir kadangi Pietryčių Anatolijos projektas iki šiol labai mažai pakeitė padėtį Diyarbakir ir kitose provincijose,
- R. kadangi trims transliuotojams leista transliuoti laidas kurdų kalba, nors ir ribojant laidų laiką bei programas, tai yra teigiamas ženklas kitoms Turkijos etninėms mažumoms,
- S. kadangi Turkija dar turi įgyvendinti ypač svarbius Europos Žmogaus Teisių Teismo (EŽTT) sprendimus, įskaitant sprendimus dėl Kipro, ir kadangi 2005 m. 290 byloje buvo priimti sprendimai dėl Turkijos, o iš jų 270 atvejais nustatytas bent vienas pažeidimas,
- T. kadangi Turkijos vyriausybė yra viena iš Europos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos, įsteigusios EŽTT, šalių ir kadangi Turkijos vyriausybės kritika dėl kai kurių EŽTT priimtų sprendimų kai kuriose bylose gali sukelti Turkijos visuomenės nepasitikėjimą teisinės valstybės principu,
- U. kadangi 2005 m. daugiau kaip 2000 Turkijos piliečių prašė politinio prieglobsčio ES valstybėse narėse,
- V. kadangi Komisija savo pažangos ataskaitoje padarė išvadą, kad korupcija tebėra didelė problema Turkijoje ir kadangi *Transparency International* 2005 m. korupcijos indekse Turkija surinko vidutiniškai 3,5 balo (kai 0 – „labai korumpuota“, o 10 – „labai skaidru“),
- W. kadangi Turkijos ekonomika pripažįstama laisvai veikiančia rinkos ekonomika ir pastebėtas stiprus jos augimas (beveik 7,6 proc.), o 2005 m. išaugo tiesioginės užsienio investicijos; kadangi vis dar išlieka rūpesčių dėl tebedidėjančio biudžeto deficito ir aukšto nedarbo lygio (2006 m. kovo mėn. maždaug 10,9 proc.),
- X. kadangi Turkijos užimama strateginė geografinė padėtis regione, poreikis spręsti bendrus tarptautinius klausimus (pvz., energetikos, vandens išteklių, sienų valdymo, kovos prieš terorizmą srityse), jos dinamiška ekonomika ir žmogiškieji ištekliai sudaro galimybę jai vaidinti svarbų vaidmenį sprendžiant įvairias regionui iškilusias problemas ir plėtojant ES bendrą užsienio ir saugumo politiką ateityje,
- Y. kadangi Turkijos kultūrinis ir istorinis paveldas sudaro sąlygas šiai šaliai tapti tiltu tarp Europos ir Islamo pasaulio,
- Z. kadangi Turkijos geostrateginė padėtis, narystė NATO ir ryšiai su Islamo pasauliu gali būti didelis privalumas Europos saugumo politikos požiūriu,

2006 m. rugsėjo 27 d., trečiadienis

- AA. kadangi Turkija pasirašė Papildomą protokolą, išplečiantį Ankaros susitarimo taikymą naujoms valstybėms narėms, bet jo neratifikavo ir neįgyvendino, ir kadangi dėl to, *inter alia*, tebegalioja embargas laivams, plaukiojantiems su Kipro vėliava, taip pat laivams, išplaukiantiems iš Kipro Respublikos uostų, neleidžiant jiems įplaukti į Turkijos uostus, ir Kipro lėktuvams, kuriems atsisakoma leisti skristi virš Turkijos ir tūpti Turkijos oro uostuose,
- AB. kadangi, kaip tvirtinama pirmiau minėtame 2005 m. rugsėjo 21 d. Europos bendrijos ir valstybių narių pareiškimė ir 2006 m. birželio 15 ir 16 d. Briuselio Europos Vadovų Tarybos pirmininkavimo išvadose, ES kruopščiai stebės ir vertins, ar 2006 m. Turkija visiškai ir be diskriminacijos įgyvendins Ankaros susitarimą ir jo Papildomą protokolą, ir kadangi Europos bendrija ir valstybės narės paskelbė, kad Turkijos nesugebėjimas visiškai įgyvendinti sutartinių įsipareigojimų darys įtaką visai derybų pažangai,
- AC. kadangi Turkija ir toliau vykdo nepagrįstą Armėnijos blokadą; kadangi ši blokada kelia pavojų regiono stabilumui, trukdo regioninei geros kaimynystės plėtrai ir prieštarauja persvarstytos Stojimo partnerystės prioritetams bei derybų programos klausimams,

Demokratija ir teisinė valstybė

1. mano, kad ryšių tarp Turkijos ir Europos Sąjungos stiprinimas turi esminę reikšmę ES, Turkijai bei platesniam;
2. džiaugiasi, kad aktyvus stojimo derybų tarp Europos Sąjungos ir Turkijos etapas prasidėjo pradėjus ir laikinai uždarius derybas dėl pirmojo skyriaus „Mokslas ir moksliniai tyrimai“; tačiau apgailestauja dėl per pastaruosius metus vykstančio reformų proceso lėtėjimo, kurį rodo likę trūkumai ir nepakankama pažanga, ypač žodžio laisvės, religinių ir mažumų teisių, civilių ir kariškių santykių, teisėtumo įgyvendinimo, moterų teisių, profesinių sąjungų, teisių į kultūrą srityse, taip pat valstybės įstaigoms skubiai ir tinkamai įgyvendinant teismų sprendimus; ragina Turkiją atnaujinti reformų procesą;
3. pritaria Turkijos vyriausybės iniciatyvai atnaujinti teisės aktų pokyčius pateikiant Turkijos parlamentui devintąjį teisės aktų reformų paketą, įskaitant, *inter alia*, Ombudsmeno įstatymą, Įstatymą dėl Audito Rūmų, įteisinantį karinių išlaidų auditą, Fondų įstatymą ir priemones, skirtas teismų sistemos funkcionavimui stiprinti, pvz., Administracinių procedūrų įstatymą, kovos su korupcija priemones, priemones, skirtas mažumų mokyklų veikimui palengvinti, ir priemones, skirtas politinių partijų finansavimo skaidrumui padidinti;
4. pabrėžia, kad demokratijoje pagrindines teises ir laisves liečiantys teisės aktų projektai turėtų būti svarstomi atvirai ir viešai, o kiekviename diskusijų etape turėtų aktyviai dalyvautų pilietinė visuomenė;
5. tikisi, jog tam, kad devintasis teisės aktų reformų paketas tikrai suteiktų impulsą reformoms, Turkijos parlamentas pakeis ir priims šį paketą, ypač atsižvelgdamas į tai, kad:
  - teismų funkcionavimas ir nepriklausomumas bus stiprinami įtraukiant atitinkamas priemones į Nuosavybės įstatymą, Administracinių procedūrų įstatymą ir Administracinių teisinių procedūrų įstatymą;
  - Fondų įstatymas pašalins visus religinių mažumų suvaržymus dėl teisinio subjektiškumo, dvasininkų rengimo, leidimų dirbti, mokyklų ir vidaus savivaldos ir tinkamai išspręs konfiskuoto turto klausimus bei nustatys valstybės nuostolių atlyginimo tvarką tais atvejais, kai nevykdomi teismo sprendimai, taip pat suteiks visišką asociacijų laisvę ir taip remis pliuralizmo, nepriklausomos ir savo jėgomis pasitikinčios pilietinės visuomenės kūrimo principus;

2006 m. rugsėjo 27 d., trečiadienis

- politinių partijų finansavimo įstatymu bus realiai padidintas skaidrumas ir užgniaužta korupcija;
- bus veiksmingai panaikinti visi karinių teismų įgaliojimai teisti civilius;
- bus pasirašytos ir ratifikuotos tarptautinės sutartys, pvz., Europos Tarybos konvencija dėl tautinių mažumų apsaugos, Europos regioninių ir mažumų kalbų chartija, Tarptautinio baudžiamojo teismo (TBT) Romos statutas ir Jungtinių Tautų Konvencija dėl jūrų teisės;
- teisėkūros procesui, ypač įgyvendinant devintąjį reformų paketą, bus labai naudinga, jei įvairiose institucijose ir procesuose nuolat dalyvaus NVO;

6. atkreipia dėmesį į 2006 m. birželio 30 d. priimtą naują Įstatymą prieš terorizmą, kuris buvo priimtas dėl atsinaujinusios ir besitęsiančios KDP vykdomos bauginimo kampanijos, smurto ir terorizmo; ragina Turkijos valdžios institucijas užtikrinti, kad taikant šį įstatymą nebūtų dar labiau varžomos pagrindinės teisės ir laisvės ir kad būtų išlaikoma pusiausvyra tarp saugumo reikmių ir žmogaus teisių garantijų; ypač pabrėžia poreikį tiksliai ir siaurai apibrėžti teroristinius veiksmus, taip pat garantijas dėl žodžio ir žiniasklaidos laisvės, įskaitant laisvę demokratinėmis priemonėmis kovoti už bet kokius klausimus, taikyti proporcingas bausmes už teroristinius nusikaltimus, užtikrinti besąlygišką Europos standartus atitinkančią teisę į gynybą, pilnai užtikrinti atsakomybę už saugumo pajėgų arba žvalgybos tarnybų pareigūnų įvykdytus nusikaltimus bei ypatingai atsargiai suteikinti leidimus teisėtvarkos pareigūnams naudoti šaunamuosius ginklus;

7. pažymi, kad jei ir toliau išliks būtinybė su teroristiniais nusikaltimais susijusias organizacijas laikyti teroristinėmis, o dėl to jos turės neigiamų teisinių pasekmių, priskyrimo teroristinėms organizacijoms metu turėtų būtų laikomasi viešumo ir objektyvumo principo, o tokiais pripažintoms organizacijoms suteikta galimybė apskusti tokį pripažinimą nepriklausomai teisminei institucijai;

8. pripažįsta Terorizmo aukų nuostolių kompensavimo akto, taikomo tiek terorizmo išpuolių, tiek valstybės atliekamų operacijų kovoje prieš terorizmą aukoms, svarbą; apgailestauja, kad šis aktas nevisiškai pateisina lūkesčius, nes pagal jį nuostolių vertinimo komisijos aprūpinamos nepakankamai, kad galėtų tinkamai vykdyti joms keliamas užduotis;

9. ragina Turkiją užtikrinti visų Turkijos piliečių lygybę prieš įstatymą viso teisinio proceso metu, įskaitant ikiteisminį tyrimą, bylos nagrinėjimą, nuosprendžio priėmimą ir bausmės vykdymą, netaikant išlygų vyriausybės pareigūnams, kariškiams ar saugumo pajėgų nariams; pabrėžia, kad kovojant su nebaudžiamumu ir didinant visuomenės pasitikėjimą įstatymais itin svarbu, kad kriterijai, kuriais remiantis sulaikomi ar suimami nusikaltimo įvykdymu kaltinami valdžios pareigūnai būtų tokie patys kaip ir kitiems įtariamiesiems baudžiamosiose bylose;

10. ragina Turkiją per trumpą laiką panaikinti arba pakeisti tas Baudžiamojo kodekso nuostatas (pvz., 216, 277, 285, 288, 301, 305 ir 318 straipsnius), kurios sudaro sąlygas šališkoms teisėjų ir prokurorų interpretacijoms, o dėl to priimami sprendimai, prieštaraujantys žodžio ir spaudos laisvei, keliantys grėsmę žmogaus teisėms bei laisvėms ir neigiamai veikiantys demokratijos pažangą;

11. apgailestauja dėl to, kad 2006 m. liepos 12 d. kasacinis teismas nuteisė Hrantą Dinką pagal Turkijos baudžiamojo kodekso 301 straipsnį; pažymi, kad teismams nepavyko suformuoti pozityvios teismų praktikos, kai interpretuojant Baudžiamojo kodekso nuostatas atsižvelgiama į atitinkamus ES standartus;

12. pripažįsta, kad nuo 2002 m., kai Turkijos vyriausybės pastangomis buvo pradėta įgyvendinti vadina moji nulinės tolerancijos politika dėl kankinimų, buvo tobulinami teisės aktai ir kartu vykdomos Europos Parlamento rekomendacijos; taip pat pripažįsta, kad mažėja pranešimų apie netinkamą teisėsaugos pareigūnų elgesį, kaip nurodyta 2006 m. Europos komiteto prieš kankinimą ir kitokią žiaurų, nežmonišką ar žeminančių elgesį ir baudimą pranešime dėl Turkijos; pabrėžia, kad nuolat gaunami pranešimai apie teisėsaugos pareigūnų vykdomus kankinimus ir netinkamą elgesį, ypač Pietryčių regione, ir dažnai pasitaikantys jų nebaudžiamumo atvejai, aprašyti, inter alia, organizacijos Amnesty International 2006 m. pranešime, rodo jog įgyvendinant šią politiką reikalingos veiksmingesnės priemonės; skatina Turkiją ratifikuoti Konvencijos

2006 m. rugsėjo 27 d., trečiadienis

prieš kankinimus ir kitokį žiaurų, nežmonišką elgesį ir baudimą Papildomą protokolą; yra susirūpinęs dėl to, kaip užtikrinamas teisėtumas, nes tai neatitinka ES standartų;

13. siekiant įveikti bet kokias nebaudžiamumo apraiškas ir stiprinti tarptautinę žmogaus teisių apsaugą pabrėžia būtinybę Turkijai ratifikuoti TBT Romos statutą;

14. pripažįsta, kad nuo 2002 m., kai Turkijos vyriausybės pastangomis buvo pradėta kova su korupcija, teisės aktai patobulėjo; ragina Turkijos valdžią energingai ir iš esmės tęsti kovą su korupcija; primena 2006 m. kovo mėn. valstybių grupės prieš korupciją pateiktas rekomendacijas ir ragina Turkiją jų laikytis ir jas įgyvendinti;

15. apgailestauja, kad iki šiol šalyje nebuvo sukurta veiksminga nepriklausomų žmogaus teisių institucijų sistema padėčiai įkalinimo vietose stebėti;

16. pažymi, kad, įsigaliojus naujam Baudžiamajam kodeksui, padaryta tam tikra pažanga dėl moterų teisių; tačiau pabrėžia, kad nepagarba moterų teisėms Turkijoje tebekelia didelį susirūpinimą, ir dar kartą pažymi, kad reikalingos tolesnės pastangos siekiant pašalinti diskriminaciją bei smurtą prieš moteris ir labiau pasirūpinti kenčiančių moterų prieglobsčiu bendradarbiaujant su pilietinėmis moterų organizacijomis ir gaudant atitinkamą finansinę paramą; ragina Turkiją sustiprinti pastangas, kad būtų iki galo įgyvendinta moterų teisė į mokslą ir darbą; pažymi tam tikrą pažangą kovojant su nusikaltimais dėl garbės sugriežtinus bausmę iki gyvos galvos, tačiau reiškia susirūpinimą dėl sparčiai didėjančio tariamų moterų savižudybių skaičiaus Pietryčių Turkijoje; šiomis sąlygomis pritaria NVO ir spaudos organizuojamoms informavimo kampanijoms Turkijoje;

17. ragina Turkijos valdžios institucijas pradėti nuolatinį dialogą su Europos Parlamentu dėl moterų teisių Turkijoje ir šiuo požiūriu nurodo savo antrąją rezoliuciją dėl moterų vaidmens Turkijos socialiniame, ekonominiame ir politiniame gyvenime, kuri bus svarstoma Europos Parlamente 2006 m.;

18. pažymi, kad Turkijoje moterys sudaro iki 50 proc. visų universitetų absolventų ir beveik 40 proc. įvairių specialybių, taip pat ir teisės medicinos, studentų;

19. džiaugiasi nesenomis Turkijos vyriausybės iniciatyvomis dėl socialinės įtraukties, kurios finansinių priemonių sistemos pagalba skatina užimtumo augimą 49 silpnai ekonomiškai išsivysčiusiuose regionuose;

20. reiškia didelį susirūpinimą dėl Semdinli bylos, susijusios su knygyno bombardavimu, kuris, kaip įtariama, buvo įvykdytas Turkijos saugumo pajėgų, ir prokuroro Ferhato Sarikayos atleidimu, kurį svarstė Turkijos parlamentas; pabrėžia, kad Europos Parlamentui didelį susirūpinimą kelia vis dar pernelyg didelis kariuomenės vaidmuo Turkijos visuomenėje; pabrėžia, kad reikalingi objektyvūs ir nešališki tyrimai siekiant sugrąžinti visuomenės pasitikėjimą teisėtvara ir užtikrinti jos patikimumą; todėl ragina paskelbti Turkijos Didžiosios Asamblėjos tyrimo išvadas;

21. teigia, kad aiškus pilietinių ir karinių, politinių ir institucinių funkcijų atskyrimas yra būtina sąlyga rimtai kalbant apie Turkijos stojimą į ES;

22. dar kartą pakartoja raginimą pertvarkyti rinkimų sistemą sumažinant 10 proc. slenkstį, kad būtų garantuotas platesnis politinių jėgų atstovavimas Didžiojoje Nacionalinėje Asamblėjoje; taip pat džiaugiasi vykstančiomis diskusijomis dėl rinkimų sistemos reformų;

23. primena, kad Europos Parlamentas mano, jog naujos konstitucijos parengimas atspindi tolesnius ir šalies narystei ES turbūt būtinus esminius pokyčius, ir pažymi, kad moderni konstitucija galėtų tapti Turkijos valstybės modernizavimo pagrindu;

2006 m. rugsėjo 27 d., trečiadienis

24. griežtai smerkia Turkijos aukščiausiojo teismo teisėjo nužudymą; yra susirūpinęs dėl žemo policijos užtikrinamo tokių teisėjų apsaugo lygio, nors grėsmė aiški ir visiems žinoma; ragina Turkijos vyriausybę taisyti padėtį;
25. smerkia neseniai įvykdytus sprogdimus įvairiuose Turkijos miestuose; reiškia užuojautą šių ir anksčiau sprogdimų aukoms;
26. ragina Turkijos vyriausybę taikyti ES aplinkosaugos standartus projektams, kurie, kaip manoma, turės neigiamą poveikį aplinkai, pvz., aukso kasykloms Bergamoje ir panašioms kasybos projektams, taip pat statomai Yortanlio užtvankai, Ilisu užtvankai, kuri gali sunaikinti istoriškai svarbius kraštovaizdžius, pvz., Hasankeyfo (kuris būtų užtvindytas pastačius Ilisu užtvanką) ar Allionoi (kuris būtų užtvindytas pastačius Allinio užtvanką), ir kitiems užtvankų projektams, planuojamiems Munzuro slėnyje ir Artvino provincijos Yusufelio vietovėje;

Žmogaus teisės ir mažumų apsauga

27. apgailestauja dėl to, kad pernai buvo pranešta tik apie menką pažangą pagrindinių teisių ir laisvių srityje; smerkia žmogaus teisių ir laisvių pažeidimus bei suvaržymus jas įgyvendinant;
28. dar kartą pabrėžia Turkijos išpareigojimą laikytis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos reikalavimų, taip pat ir reikalavimo visiškai ir laiku įgyvendinti visus EŽTT sprendimus;
29. yra susirūpinęs dėl 2005 m. padidėjusio prieglobsčio prašančių asmenų iš Turkijos skaičiaus išsivysčiusiose valstybėse; mano, kad tai rodo Turkijos sienos apsaugos ir teismų sistemos, tolerancijos ir žmogaus teisių apsaugos trūkumus; pripažįsta 2001–2005 m. pasiektą pažangą, kai prieglobsčio prašančių asmenų skaičius sumažėjo 65 proc., t. y. iki šiek tiek daugiau nei 10 000 asmenų 2005 m.;
30. primena Turkijai savo rekomendaciją pertvarkyti esamas žmogaus teisių priežiūros tarnybas perduodant jų funkcijas nepriklausomoms priežiūros tarnyboms, kurioms būtų skiriama pakankamai išteklių, kad jos galėtų veiksmingai dirbti visuose Turkijos regionuose, bei suteikti joms įgaliojimus bet kuriuo metu tikrinti bet kurią policijos areštine artimai bendradarbiaujant su nepriklausomomis turkų nevyriausybiniomis žmogaus teisių organizacijomis; pabrėžia, kad būtina konsoliduoti ir sustiprinti institucijų, skatinančių ir įgyvendinančių žmogaus teises, kompetenciją ir įgaliojimus; pritaria Turkijos bendradarbiavimui su JT Žmogaus teisių tarybos specialiuoju pranešėju dėl kankinimų ir toliau ragina Turkiją išlaikyti nuolatinį specialų kvietimą dalyvauti JT Žmogaus teisių tarybos veikloje;
31. atsižvelgia į opius šalies, kur didžioji gyventojų dalis yra musulmonai sunitai, aspektus, tačiau priima Turkijai apie svarbų kultūrinį ir istorinį paveldą, kurį sudaro kultūrinis, etninis ir religinis požiūris įvairialypis Otomanų imperijos palikimas; apgailestauja, kad nuo pirmiau minėtos 2005 m. rugsėjo 28 d. Parlamento rezolucijos nebuvo pasiekta pažangos religijos laisvės srityje; pabrėžia, kad piliečių laisvė išpažinti bet kokią religiją arba priklausyti bet kuriai pasirinktai denominacijai turi būti išplėsta sudarant sąlygas jiems turėti atitinkamas teises ir administracines galimybes išpažinti savo religiją, burtis į bendruomenes, turėti bendruomenės turto ir jį administruoti bei rengti savo dvasininkus;
32. griežtai smerkia italų kunigo ir misionieriaus tėvo Andrea Santoro nužudymą;
33. pakartoja savo ankstesnėse rezolucijose išreikštą raginimą Turkijos valdžios institucijoms vykdyti savo išpareigojimus dėl religijų laisvės ir imtis konkrečių veiksmų, kad būtų panaikintos kliūtys, su kuriomis susiduria religinės mažumos, ypač dėl jų teisinio statuso, dvasininkų rengimo ir turtinių teisių (pvz., pastaruoju metu ekumeninis patriarchatas nukentėjo konfiskavus 30 turtinių vienetų); ragina Turkijos valdžios institucijas nedelsiant nutraukti turto objektų, priklausančių religinėms bendruomenėms, konfiskavimą ir pardavinėjimą; ragina skubiai vėl atidaryti graikų ortodoksų Chalkio seminariją ir vėl leisti viešai naudoti ekumeninio patriarcho titulą; ragina pripažinti ir apginti alevitus, įskaitant *Cem* namų pripažinimą religiniais centrais; ragina apginti ir pripažinti ezidų tikėjimą, bažnyčią ir maldos vietas, o visą religinį švietimą (ne tik sunitų religijos) padaryti savanorišku – tiems, kurie nenori lankyti religinių pamokų, dėstyti alternatyvų mokomąjį dalyką, apimantį vertybes, standartus ir etikos klausimus; ragina ginti pagrindines visų Turkijos krikščionių mažumų ir bendruomenių teises (pvz., Stambulo, Imvros ir Tenedos graikų);

2006 m. rugsėjo 27 d., trečiadienis

34. viliasi, kad būsimas Popiežiaus Benedikto XVI vizitas Turkijoje bus labai svarbus stiprinant krikščionių ir musulmonų pasaulyje vykstantį religijų ir kultūrų dialogą;
35. ragina Turkijos valdžios institucijas gerbti ir vykdyti visus Tarptautinio Teisingumo Teismo (TTT) sprendimus ir laikytis jo praktikos;
36. primygtinai reikalauja, kad būtų visiškai įgyvendintas Turkijos įsipareigojimas užtikrinti visų religinių bendruomenių pagrindinių teisių apsaugą; reikalauja, kad patikslintame Fondų įstatymo projekte atsispindėtų Europos Parlamento ir Komisijos rekomendacijos, ir siekti, kad jis atitiktų Europos standartus bei patenkintų daug religijų išpažįstančios Turkijos visuomenės lūkesčius;
37. pažymi, kad Turkijos visuomenėje vyksta svarbi diskusija dėl moterų galvos apdangalų dėvėjimo; nurodo, kad šiuo požiūriu Europoje nėra taisyklių, tačiau išreiškia viltį, kad Turkijoje bus pasiektas kompromisas dėl studentų galvos apdangalų dėvėjimo universitetuose;
38. pakartoja savo raginimą Turkijos valdžios institucijoms taikyti Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) standartus profesinių sąjungų teisėms, vengti politinio kišimosi į profesinių sąjungų veiklą, atsižvelgti į jas formuojant politiką ir ypatingą dėmesį skirti moterų dalyvavimui darbo rinkoje, ir, džiaugdamsis naujausia pažanga, pvz., kovos su vaikų darbu projektu Adanoje, ragina priimti tolesnius teisės aktus, draudžiančius vaikų darbą; džiaugiasi dėl pastarojo TDO atlikto įvertinimo, kuriame Turkija minima kaip sėkmingas kovos su vaikų išnaudojimu darbo rinkoje pavyzdys, todėl pritaria ilgalaikiam Turkijos vyriausybės tikslui išnaikinti sunkiausias vaikų darbo formas iki 2012 m.;
39. pritaria transliacijų kurdų kalba pradėjimui, nes tai gali būti laikoma svarbiu žingsniu, jei bus panaikinti bet kokie apribojimai ir suvaržymai, tarp jų ir specialių pačių kurdų bendruomenių kuriamoms ir joms skirtoms programoms, o taip pat suteiktos galimybės kurdams laisvai įgyvendinti savo teises į švietimą ir kultūrą;
40. atkreipia dėmesį į tai, kad EŽTT pataria Turkijai priimti naują teisinę struktūrą asmenims, kurie dėl savo įsitikinimų atsisako atlikti karinę tarnybą, ir primena Turkijai, kad tokia teisė yra numatyta ES žmogaus teisių chartijoje; todėl pritaria Teisingumo ministerijos iniciatyvai įtvirtinti Turkijoje teisę atlikti alternatyvią karinę tarnybą; yra susirūpinęs dėl to, kad viename paskutiniųjų sprendimų Turkijos karo teismas, atvirai atmesdamas minėtą Europos žmogaus teisių teismo sprendimą, nuteisė kalėti asmenį, kuris dėl savo įsitikinimų atsisakė vykdyti karinę prievolę; smerkia besitęsiantį žurnalistų ir rašytojų persekiojimą dėl to, kad jie gina asmens teisę atsisakyti atlikti karinę prievolę, jei tai prieštarauja asmens įsitikinimams;
41. tvirtai remia Turkijos demokratinės pilietinės visuomenės organizacijų, visų pirma Turkijos žmogaus teisių asociacijos ir Turkijos žmogaus teisių fondo, veiklą; pripažįsta, kad tokios demokratinės organizacijos atlieka neįkainojamą darbą, ypač žmogaus teisių priežiūros srityje;
42. ragina Komisiją visapusiškai ir ryžtingai teikti paramą, ypač finansinę, minėtųjų demokratinėms organizacijoms, kurios atstovauja Turkijos pilietinei visuomenei, veiklai;
43. griežtai smerkia ksenofobinių ir rasistinių dešiniųjų ekstremistinių pažiūrų organizacijų organizuotą Talaato Pachos komitetą, paminantį europinius principus, ir šių organizacijų surengtas antieuropines demonstracijas Lione ir Berlyne; ragina Turkiją uždaryti šį komitetą ir uždrausti jo veiklą;

Pietryčiai

44. griežtai smerkia vėl atgimstantį teroristinį KDP smurtavimą; pabrėžia, kad jokia iš konflikto šalių negali turėti dingsties smurtauti prieš Turkijos piliečius bet kurioje šalies dalyje; reiškia solidarumą su Turkija jai kovojant prieš terorizmą ir atitinkamai ragina KDP nedelsiant paskelbti apie ugnies nutraukimą ir jo laikytis;
45. džiaugiasi neseniai Demokratinės visuomenės partijos (DVP) paskelbtu raginimu nutraukti ugnį ir kvietimu siekti politinių derybų dėl konflikto Pietryčiuose bei ragina KDP palankiai reaguoti į šį kvietimą;

2006 m. rugsėjo 27 d., trečiadienis

46. pažymi, kad daugybė pilietinės visuomenės veikėjų buvo teisiami ir bauginami, vienas tokių yra Europos Parlamento A. Sacharovo premijos laureatės Leylos Zanos vyras Mehdi Zana; ragina Turkijos vyriausybę atsisakyti riboti Turkijos pilietinei demokratinei visuomenei atstovaujančių asmenų veiklą;

47. yra giliai susirūpinęs dėl kylančios įtampos Pietryčiuose, sudarančios didelę grėsmę taikai ir stabilumui regione; pabrėžia tolesnės pažangos svarbą mažinant įtampą Rytų ir Pietryčių Turkijoje, užtikrinant reformų tvarumą ir patikimumą; ragina visas į konfliktą įsitraukusias šalis susilaikyti nuo smurto ar smurtinio reagavimo į smurtą; mano, kad svarbu neleisti teisingo terorizmo sąvoką išplėsti taip, kad neteroristiniai nusikaltimai patektų į Turkijos įstatymo prieš terorizmą taikymo sritį, kuriame terorizmas apibrėžiamas pagal jo tikslus ir uždavinius, o ne pagal specifinę nusikalstamą veiką, kuri gali būti suformuluota neaiškiai arba traktuojama pernelyg laisvai, o dėl to kiltų pavojus pagrindinėms laisvėms;

48. tiki, kad tai, jog DVP ragina neteisėtą KDP vienašališkai nutraukti ugnį, suteikia vilties, kad pavyks ištrūkti iš užburto prievartos rato Pietryčių Turkijoje ir kituose šalies regionuose;

49. ragina Turkijos valdžios institucijas taikyti įtariamiesiems Europos arešto ir įkalinimo standartus; ragina Turkijos valdžios institucijas mirties įkalinimo vietoje arba įtarimų dėl saugumo pajėgų įvykdyto smurto atveju sudaryti sąlygas dalyvauti nepriklausomiems patologams anatomams; yra susirūpinęs dėl smurto prieš vaikus, pvz., dėl aukų per 2006 m. kovo mėnesį kilusias Diyarbakire; pažymi, kad naujojo 2005 m. liepos mėn. priimto Vaikų apsaugos įstatymo nuostatos dėl nepilnamečių nusikaltėlių nevisiškai atitinka tarptautinius standartus;

50. ragina Turkijos vyriausybę po teikiančio vilčių ministro pirmininko T. Erdoğano pareiškimo pernai ir toliau siekti demokratinio kurdų klausimo sprendimo; mano, kad esminis dalykas – rasti pusiausvyrą tarp reikmės kontroliuoti saugumo padėtį vengiant civilių ir kariškių susidūrimų ir veiksmingo politinio dialogo bei Pietryčių regiono ekonominės ir socialinės plėtros pagal visapusę strategiją, pagrįstą pakankamais ištekliais šiam tikslui pasiekti, skatinimo; ragina Turkijos vyriausybę investuoti į Pietryčių regiono socialinę ekonominę plėtrą, kovoti su šalies vidurkio ir Rytų bei Pietryčių skirtumais, atsižvelgiant į nedarbo, švietimo ir aprūpinimo būstu bei sveikatos rodiklius, ir pradėti konstruktyvų dialogą su taikiai nusiteikusiais partneriais; ragina išrinktus kurdų bendruomenės atstovus teigiamai vertinti šį dialogą su Turkijos vyriausybe, laikantis nesmurtinio požiūrio; primena, kad šiomis sąlygomis išrinktiems kurdų atstovams svarbu sudaryti sąlygas labiau dalyvauti demokratiname procese, supaprastinant jų galimybes įveikti rinkimų slenkstį; pabrėžia, kad būtina sukurti veiksmingą decentralizuotą administraciją;

51. tiki, kad pati Turkija negali suteikti visų reikalingų finansų lėšų tokioms investicijoms ir plėtros programai šalies Pietryčiuose, todėl šis finansavimas gali būti užtikrinamas tik platesniu tarptautiniu pagrindu; ragina Turkijos vyriausybę ir Europos Komisiją išnagrinėti, kaip šiomis sąlygomis galėtų būti panaudota ES stojimo parama;

52. palankiai vertina tai, kad buvo priimtas Šalies viduje perkeltųjų asmenų aktas, kurio veiksmingas įgyvendinimas gali būti svarbi skriaudų atitaisymo priemonė; tačiau pažymi, kad tebesitęsiantis kaimo sargybinių buvimas ir vis atsinaujinantis smurtas trukdo įgyvendinti teisę sugrįžti; taigi primygtinai ragina Turkijos valdžią nuginkluoti kaimų sargybinius ir išformuoti kaimų sargybos sistemą;

53. ragina Turkijos vyriausybę parodyti ryžtą ieškant politinio kurdų problemos sprendimo ir susitikti su teisėta ir kurdus palaikančia politine jėga DVP, paraginusia nutraukti ugnį ir pakvietusia pradėti politinį dialogą;

2006 m. rugsėjo 27 d., trečiadienis

Regioninės problemos ir užsienio ryšiai

54. džiaugiasi Stambului suteikta teise būti Europos kultūros sostine 2010 m.;
55. dar kartą patvirtina savo įsitikinimą, kad moderni demokratiška ir pasaulietinė Turkija galėtų atlikti konstruktyvų ir stabilizuojantį vaidmenį skatinant civilizacijų ir Europos Sąjungos bei Turkijos kaimyninių valstybių tarpusavio supratimą, ypač Artimuosiuose Rytuose; džiaugiasi Turkijos vyriausybės ir parlamento sprendimu dalyvauti JT taikos palaikymo pajėgose Libane;
56. atkreipia dėmesį į Turkijos pasiūlymą steigti ekspertų komitetą, kuris turėtų veikti globojamas Jungtinių Tautų, tragiškai praeities patirčiai įveikti ir į Armėnijos poziciją dėl šio pasiūlymo; primygtinai ragina tiek Turkijos, tiek Armėnijos vyriausybes tęsti susitaikymo procesą, kad būtų pasiektas abiem pusėms priimtinas pasiūlymas; džiaugiasi, kad neseniai Turkijoje prasidėjus diskusijoms buvo bent jau pradėta kalbėti apie skausmingą su Armėnija susijusią praeitį; pabrėžia, kad nors formaliai armėnų genocido kaip tokio pripažinimas nėra vienas iš Kopenhagos kriterijų, narystės ES siekiančiai valstybei būtina susitaikyti su savo praeitimi ir ją pripažinti; taigi ragina Turkijos valdžios institucijas šiuo požiūriu palengvinti darbą mokslininkams, intelektualams ir akademiniams darbuotojams, tiriantiems armėnų genocido klausimą, užtikrinti jiems galimybes naudotis istorijos archyvais ir pasinaudoti visais reikalingais dokumentais; ragina Turkiją imtis reikalingų veiksmų, nekeliant jokių išankstinių sąlygų, kad būtų sukurti diplomatiniai ir geros kaimynystės santykiai su Armėnija, panaikinta ekonominė blokada ir kuo greičiau atidaryta sausumos siena, kaip nurodyta Europos Parlamento 1987–2005 m. rezoliucijose, taip įgyvendinant Stojimo partnerystės prioritetus ir vykdamas derybų dėl taikos sienos ginčų sprendimo programos reikalavimus, kurie yra privalomi siekiant narystės ES; mano, kad tokios pat pozicijos turėtų būti laikomasi ir kitų tautinių mažumų atžvilgiu, pavyzdžiui, Juodosios jūros pakrančių graikų ir asirų;
57. ragina Turkiją laikytis išpareigojimų siekiant gerų kaimynystės santykių; šiomis sąlygomis Turkija turėtų susilaikyti nuo bet kokių grasinimų kaimyninėms valstybėms (pvz., grasinimas karo veiksmais Graikijai dėl jos teisės nustatyti savo teritorinių vandenų ribas) arba įtampą keliančių karinių veiksmų (pvz., nuolatiniai Atėnų skrydžių informacijos regiono taisyklių ir Graikijos oro erdvės pažeidimai), kurie taip pat kelia grėsmę skrydžių saugumui, neigiamai veikia geros kaimynystės santykius ir stojimo procesą; ragina Turkiją, laikantis JT Chartijos ir kitų tarptautinių konvencijų, aktyviai dėti kuo daugiau pastangų sprendžiant klausimus su savo kaimynais; mano, kad nepavykus susitarti, kaip tai numatyta 1999 m. gruodžio 10 d. ir 11 d. Helsinkio Europos Vadovų Tarybos pirmininkavimo išvadose ir Stojimo partnerystės trumpalaikiuose prioritetuose, neišspręsti sienos klausimai (pvz., Egėjo jūros kontinentinio šelfo ribos) turėtų būti perduoti svarstyti TTT, kuris priimtų galutinį ir privalomą sprendimą;
58. reiškia nusivylimą dėl to, kad, nepaisydama įvairių sutartyse numatytų išpareigojimų, Turkija tebe-taiko suvaržymus laivams, plaukiojantiems su Kipro vėliava, ar laivams, plaukiantiems iš Kipro uostų, neįleisdama jų į Turkijos uostus, ir Kipro lėktuvams, neleidama jiems skristi virš Turkijos ir tūpti Turkijos oro uostuose; primena Turkijai, kad tokiais veiksmais ji pažeidžia Ankaros susitarimą ir su ja susijusį Muitų sąjungos susitarimą bei Papildomą protokolą, nes suvaržymai pažeidžia laisvo prekių judėjimo principą; šiuo požiūriu siekia bendradarbiauti su Turkijos valdžios institucijomis ir sudaryti joms sąlygas vykdyti išpareigojimus nedidinant politinės įtampos šalies viduje, kas prieštarautų ilgalaikiam Kipro susitaikymo procesui; apgailestauja, kad Turkija išlaiko veto teisę dėl Kipro Respublikos dalyvavimo tarptautinėse organizacijose ir daugiašaliuose susitarimuose;
59. ragina Turkiją imtis konkrečių veiksmų siekiant kiek galima sparčiau normalizuoti dvišalius Turkijos santykius su ES valstybėmis narėmis, taip pat ir Kipro Respublika, šiuo aspektu primena pirmiau minėtą 2005 m. rugsėjo 21 d. Tarybos deklaraciją;
60. pažymi dabartinius ES ir NATO bendradarbiavimo sunkumus ir ragina Turkiją persvarstyti savo poziciją dėl visų ES valstybių narių įtraukimo;

2006 m. rugsėjo 27 d., trečiadienis

61. primena Turkijai, kad visų ES valstybių narių, taip pat ir Kipro Respublikos, pripažinimas yra būtina pasirengimo narystei proceso dalis; ragina Turkiją kiek galima sparčiau normalizuoti dvišalius santykius su Kipro Respublika; primygtinai ragina Turkiją iki galo įgyvendinti nuostatas, išplaukiančias iš Ankaros susitarimo bei jo Papildomo protokolo, bei prioritetus, kylančius ir Stojimo partnerystės; ragina Turkijos valdžios institucijas išlaikyti konstruktyvų požiūrį siekiant, kad JT kontekste būtų rastas tiek Kipro graikams, tiek Kipro turkams priimtinas ir ankstesniu darbu JT bei ES įkūrimo principais, o taip pat *acquis* pagrįstas visapusiškas teisingas Kipro klausimo sprendimas, ir, vykdant atitinkamas JT rezoliucijas, išvesti savo karines pajėgas laikantis tikslaus tvarkaraščio; palankiai vertina 2006 m. liepos 3 d. įvykusį T. Papadopoulo ir M. A. Talato susitikimą, po kurio 2006 m. liepos 8 d. buvo pasiektas susitarimas; skatina tolesnius susitikimus, kurių metu vyktų dialogas, padėsiantis visapusiškai išspręsti problemą;

62. ragina abi šalis laikytis konstruktyvaus požiūrio ieškant visapusiško Kipro klausimo sprendimo Jungtinių Tautų rėmuose, pagrįsto pagrindiniais ES įkūrimo principais;

63. nurodo, kad Turkijos kariuomenės pasitraukimas leistų atnaujinti savarankiškas derybas, ir, vadovaudamasis JT rezoliucijomis, ragina Turkijos vyriausybę pradėti ankstyvą Turkijos karinių pajėgų išvedimą pagal nustatytą darbotvarkę;

64. džiaugiasi dėl finansinės paramos priemonės, skirtos Kipro turkų bendruomenės ekonominiams vystymuisi skatinti, įdiegimo po 2006 m. vasario 27 d. Bendrųjų reikalų tarybos susitikimo; remia Komisijos pastangas panaudoti šias lėšas; ragina Tarybą ilgai nedelsiant dėti naujų pastangų, kad būtų pasiektas susitarimas dėl prekybos su Kipro šiaurės regionu taisyklių palengvinimo, įskaitant tolesnę dėmesį galimai bendrai Famagustos uosto kontrolei prižiūrint ES ir JT, vadovaujantis vienbalsiai priimtu 2006 m. vasario 27 d. Bendrųjų reikalų tarybos sprendimu, atsižvelgiant į Tarybos 2004 m. balandžio 26 d. pirmininkavimo išvadas ir į Liuksemburgo pirmininkavimo laikotarpio konsultacijas bei Kipro Respublikos ir kitų devynių šalių stojimo akto protokolą Nr. 10, taip pat ragina Kipro ir Turkijos vyriausybes imtis naujų iniciatyvų stiprinant ryšius tarp dviejų bendruomenių ir taip kuriant abipusį pasitikėjimą;

65. palankiai vertina teigiamus Turkijos ekonomikos, kuri pripažįstama pilnai veikiančia rinkos ekonomika, vystymosi pokyčius ir spartų jos augimą (maždaug 7,6 proc. 2005 m.) bei didėjančias tiesiogines užsienio investicijas (TUI) bei jų svarbą; tačiau išlieka susirūpinęs dėl didėjančio einamosios sąskaitos deficito ir didelio nedarbo (maždaug 10,9 proc. 2006 m. kovo mėn.); ragina Turkijos vyriausybę siekti, kad pozityvi dinamika pereitų į tvarų augimą ir makroekonominį stabilumą, mažinant reikšmingus regioninius socialinės ir ekonominės plėtros skirtumus pajamų, sveikatos, mokslo galimybių, darbo rinkos ir kitų gyvenimo sąlygų požiūriu (vienam žmogui Stambulo regione vidutiniškai tenkančios pajamos yra 43 proc. didesnės už šalies vidurkį ir maždaug 4 kartus viršija neturtingiausių regionų vidurkį);

66. pažymi, kad, nepaisant bendros Muitų sąjungos sėkmės, yra daugybė pavėluotų, neįvykdytų Turkijos įsipareigojimų, ypač dėl egzistuojančių techninių prekybos barjerų, pvz., draudimo importuoti jautieną, suderintos valstybės paramos trūkumo ir rimtų intelektinės nuosavybės teisių apsaugos trūkumų; ragina Turkiją neatidėliojant siekti pažangos šioje srityje ir primena poreikį laikytis įsipareigojimų pagal Muitų sąjungos sutartį;

Derybos

67. primena Turkijai, kad Tarybos sprendimu Komisija įpareigota 2006 m. pateikti ataskaitą, kurioje būtų aptariama, ar Turkija iki galo įgyvendino Papildomą protokolą, ir kad nepakankama pažanga apsunkintų derybų procesą arba net visai jį sustabdytų;

68. pabrėžia, kad politikos Turkijoje ir Europos Sąjungos politikos Turkijos atžvilgiu formavimui reikia kruopščių, struktūrizuotų ir išsamių tyrimų ir statistinių duomenų;

2006 m. rugsėjo 27 d., trečiadienis

69. apgailestauja, kad Turkija toliau prieštarauja Kipro narystei tokiose tarptautinėse organizacijose ir susitarimuose kaip EBPO, Raketų technologijų kontrolės režimas, Juodosios Jūros šalių bendradarbiavimo ir Vasenaro susitarimas; ragina Turkiją kiek įmanoma sparčiau keisti politiką Kipro Respublikos atžvilgiu;

70. pabrėžia poreikį intensyvuoti ES ir Turkijos dialogą saugumo klausimais, nes abi šalys yra suinteresuotos energijos tiekimo kelių diversifikavimu;

71. tikisi, kad pagal ankstesnes rezoliucijas ir Tarybos bei Komisijos užimamą poziciją trumpalaikiai prioritetai, nustatyti Stojimo partnerystėje, bus įgyvendinti iki 2007 m. pabaigos, o vidutinės trukmės prioritetai – iki 2009 m. pabaigos; pabrėžia, kad pirmuoju derybų etapu pirmenybė turėtų būti teikiama visiškam politinių kriterijų įgyvendinimui ir kad šių aiškių užduočių įgyvendinimas yra derybų proceso tęstinumo sąlyga;

72. pritaria ES pirmininkaujančios šalies pasiūlymui, kad derybose būtų nagrinėjami politiniai kriterijai, pradedant skyriumi dėl švietimo ir kultūros; labai apgailestauja, kad dėl šio pasiūlymo nebuvo pasiektas susitarimas ir kad dėl to politiniai kriterijai bus nagrinėjami per derybas dėl atskirų politikos sričių; pabrėžia, kad tai verčia dar labiau gerbti sutartas sąlygas dėl trumpalaikių ir vidutinės trukmės Stojimo partnerystės prioritetų (atitinkamai iki 2007 m. pabaigos ir 2009 m.) įgyvendinimo, kad būtų garantuotos būtinos politinės reformos ir stojimo proceso patikimumas;

73. pabrėžia, kad pačios Turkijos interesais ir siekiant, kad išliktų pasitikėjimas reformų proceso negrižtamumu, svarbu, jog reformoms impulsą suteiktų pačios šalies pilietinės ir karinės valdžios institucijos bei pilietinė visuomenė, o reformos nebūtų tik spaudimo Turkijai iš išorės rezultatas;

74. mano, kad Turkijos vyriausybei taip pat svarbu didinti pastangas aiškinant visuomenei, kad Turkijos stojimo į Sąjungą procesas reiškia nuolatinį vidaus reformų procesą, kuriame sėkmė matuojama ne atskirų priemonių, o visos Europos standartų sistemos įgyvendinimu demokratizavimo ir politinio liberalizavimo pagrindu, keičiant ne pačią praktiką, bet visuomenės ir valdžios pareigūnų mąstymą;

75. pažymi Turkijos vyriausybės norą statyti šalyje branduolinius reaktorius branduolinei energijai civiliniais tikslais gaminti; ragina Turkijos vyriausybę laikytis išpareigojimų, kuriuos nustatė tarptautinė Atominės energetikos agentūra, ir glaudžiai bendradarbiauti su ja reaktorių saugumo ir aplinkos apsaugos klausimais; ragina Europos Komisiją stojimo derybų metu tiesiogiai stebėti Bendrijos *acquis* vykdymą šioje srityje;

76. pabrėžia, kad derybų pradžia – tai pradžia ilgalaikio proceso, kuris iš esmės nėra ribojamas laiko ir *a priori* neprivalo savaime baigtis naryste ES; tačiau pabrėžia, kad derybomis siekiama Turkijos narystės ES ir todėl už šio drąsaus tikslo įgyvendinimą atsakingos abi šalys;

77. dar kartą pabrėžia, kad esant nuolatinėms ir rimtoms demokratijos, žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių, teisinės valstybės ir tarptautinės teisės principų pažeidimų Komisija gali rekomenduoti Tarybai sustabdyti derybas, priimdama sprendimą kvalifikuota balsų dauguma;

78. mano, kad nepriklausomai nuo to, kaip pasibaigs derybos, ES ir Turkijos santykiai turi užtikrinti, kad Turkija įsitvirtintų Europos struktūrose;

79. primena, kad ES gebėjimas priimti Turkiją, kartu išlaikant integracijos pagreitį, yra svarbus tiek ES, tiek ir Turkijos interesams; apgailestauja, kad Komisija neaptarė 2005 m. poveikio tyrimo ataskaitos; prašo, kad toks aptarimas būtų pateiktas kartu su 2006 m. poveikio tyrimo ataskaita; mano, kad ES itin svarbu numatyti išankstines institucines ir finansines Turkijos stojimo sąlygas; primena, kad šiuo požiūriu Nicos sutartis nėra tinkamas pagrindas tolesniems sprendimams dėl kitų naujų valstybių narių, todėl reikalauja vykdyti būtinas konstitucinio proceso reformas; primena, kad Turkijos narystės poveikis biudžetui gali būti visiškai įvertintas tik finansinės struktūros iki 2014 m. pagrindu, šiuo požiūriu tikisi, kad Europos Komisija

2006 m. rugsėjo 27 d., trečiadienis

savo pranešime iki 2006 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Tarybos susitikimo įvertins Sąjungos gebėjimą priimti naujus narius;

80. pabrėžia, kad skirtingai nuo ankstesniųjų derybų derybose su Turkija būtina nuolat ir aktyviai informuoti Europos visuomenę apie pačias derybas ir Turkijos pažangą šioje srityje;

*

* *

81. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Europos Tarybos generaliniam sekretoriui, EŽTT pirmininkui ir Turkijos vyriausybei bei parlamentui.
